

Prima pagină > Dreptul familiei și succesiunea > Copiii din Ucraina – cooperarea judiciară în materie civilă

Copiii din Ucraina – cooperarea judiciară în materie civilă

Copiii lipsiți de mediul lor familial din cauza agresiunii militare a Rusiei împotriva Ucrainei – instrumente europene și internaționale aplicabile în cauzele civile transfrontaliere.

Această fișă informativă a fost elaborată de Rețeaua judiciară europeană în materie civilă și comercială.

Agresiunea militară a Rusiei împotriva Ucrainei ridică semne de întrebare cu privire la situația copiilor refugiați care sunt deplasați din Ucraina în Uniunea Europeană. Problema devine și mai complexă atunci când acești copii sunt separați de familia lor, pentru că familia fie a rămas în Ucraina, fie s-a refugiat într-un alt stat membru.

Trebuie să ne asigurăm de urgență că acești copii sunt protejați împotriva riscului de violență, exploatare, adopție ilegală, răpire, vânzare sau trafic de copii. Din acest motiv, este esențial să se utilizeze instrumentele care protejează drepturile acestor copii.

În dreptul european și internațional există instrumente menite să asigure protecția copiilor, instrumente care conțin dispoziții speciale pentru protecția și acordarea de asistență copiilor lipsiți temporar sau permanent de mediul lor familial, inclusiv în situații de urgență, cum ar fi un conflict armat.

Jurisdicție

În materia răspunderii părintești, **articolul 8 din Regulamentul Bruxelles Ila** [1] și **articolul 7 din Regulamentul Bruxelles Iib** prevăd că instanțele judecătorești [2] dintr-un stat membru [3] sunt competente în materia răspunderii părintești asupra unui copil care își are reședința obișnuită în acest stat membru la momentul la care este sesizată instanța. Cu toate acestea, instanțele ucrainene rămân competente în cazul în care copilul își avea reședința obișnuită în Ucraina înainte de deplasare. Ca regulă generală, schimbarea reședinței obișnuite ar necesita un anumit timp, iar instanța trebuie să se asigure că sunt îndeplinite anumite cerințe [4]. În consecință, un copil ucrainean care intră pe teritoriul UE nu va avea probabil o reședință obișnuită în UE pentru o anumită perioadă, ceea ce face articolul 8 din Regulamentul Bruxelles Ila și articolul 7 din Regulamentul Bruxelles Iib inaplicabil în multe cazuri.

Articolul 13 alineatul (2) din Regulamentul Bruxelles Ila și Articolul 11 alineatul (2) din Regulamentul Bruxelles Iib prevăd competența bazată pe prezența copilului în cazul copiilor refugiați sau al copiilor care, ca urmare a tulburărilor majore din țările lor, sunt deplasați în altă țară. Cu toate acestea, articolul 52 alineatul (2) din **Convenția de la Haga din 1996 privind protecția copiilor** (a se citi împreună cu considerentul 25 din Regulamentul Bruxelles Iib) clarifică faptul că această normă de competență ar trebui să se aplice numai copiilor care își aveau reședința obișnuită într-un stat membru înainte de deplasare. În cazul în care reședința obișnuită a copilului înaintea momentului deplasării se afla într-un stat terț, cum este cazul Ucrainei, ar trebui să se aplice norma de competență prevăzută de Convenția de la Haga din 1996 în ceea ce privește copiii refugiați și copiii deplasați internațional. Ucraina și toate statele membre ale UE sunt părți contractante la Convenția de la Haga din 1996 (**HCCCH | #34 - Tabel cu situația actuală**).

Articolul 6 alineatul (1) din Convenția de la Haga din 1996 prevede că „[I]n situația copiilor refugiați sau a copiilor care, din cauza tulburărilor interne din țara lor, sunt deplasați pe plan internațional, autoritățile statului contractant pe teritoriul căruia se află în prezent acești copii ca rezultat al deplasării lor exercită competența prevăzută la articolul 5 alineatul (1)”.

Mai multe informații privind aplicarea Convenției de la Haga din 1996 privind protecția copilului în cazul copiilor neînsoțiți și separați de familie sunt disponibile [aici](#) și [aici](#).

Articolele 8 și 9 din Convenția de la Haga din 1996, precum și **articolul 15 din Regulamentul Bruxelles Ila** și **articolele 12 și 13 din Regulamentul Bruxelles Iib** prevăd că se poate transfera competența unei instanțe mai bine plasate pentru a soluționa cauza. În situația actuală, acest lucru ar putea viza protecția unui copil din Ucraina (de exemplu, sosirea în UE neînsoțit) în cazul în care autoritatea competentă constată că membri de familie ai copilului locuiesc într-un alt stat membru. Într-o astfel de situație, primul stat membru poate solicita transferul competenței în cazul în care copilul are o legătură specială cu al doilea stat membru și în care transferul ar fi în interesul superior al copilului.

Pentru o mai bună înțelegere a modului de aplicare a Regulamentului Bruxelles Ila sau a Regulamentului Bruxelles Iib, ghidurile practice, disponibile [aici](#), sunt instrumente utile.

Legea aplicabilă

În caz de agresiune militară, **Convenția de la Haga din 1996 privind protecția copiilor** constituie un instrument important referitor la protecția copiilor, inclusiv a celor care se ocupă de copiii neînsoțiți, separați de familie, migranți și solicitanți de azil. Ucraina și toate statele membre ale UE sunt părți contractante la Convenția de la Haga din 1996 privind protecția copiilor (**HCCCH | #34 – Tabel cu situația actuală**).

Trebuie amintit că articolul 16 alineatul (1) din Convenția de la Haga din 1996 prevede că stabilirea persoanei **care exercită răspunderea părintească** față de un copil în temeiul legii este reglementată de legea reședinței obișnuite a copilului, și anume de legea ucraineană pentru copiii care își au reședința obișnuită acolo. Același lucru este valabil și pentru atribuirea răspunderii părintești prin acord sau printr-un act unilateral [articolul 16 alineatul (2) din Convenția de la Haga din 1996]. În plus, răspunderea părintească stabilită în temeiul legii statului reședinței obișnuite subzistă în cazul în care un copil își schimbă reședința obișnuită într-un alt stat [articolul 16 alineatul (3) din Convenția de la Haga din 1996]. Exercițarea răspunderii părintești este reglementată și de legea țării în care copilul își are reședința obișnuită (articolul 17 din Convenția de la Haga din 1996).

În plus, articolul 23 din Convenția de la Haga din 1996 prevede **recunoașterea oficială**, deplin drept, a tuturor măsurilor adoptate într-un alt stat contractant. În consecință, o măsură ucraineană care intră în domeniul de aplicare al convenției va fi recunoscută automat în alte state contractante, fără a fi necesară recunoașterea oficială. Prin urmare, **măsurile ucrainene vor rămâne valabile în cadrul UE**.

După cum se precizează la articolul 18 din Convenția de la Haga din 1996, răspunderea părintească menționată la articolul 16 din Convenția de la Haga din 1996 poate fi retrasă sau condițiile de exercitare a acesteia pot fi modificate prin măsuri luate în temeiul prezentei convenții. Articolul 15 alineatul (1) din Convenția de la Haga din 1996 prevede că „[I]n exercitarea competenței care le-a fost atribuită în temeiul dispozițiilor capitolului II, autoritățile statelor contractante aplică legea lor națională”; prin urmare, părțile contractante aplică legislația lor națională în aceste cazuri.

Mai multe informații privind aplicarea Convenției de la Haga din 1996 privind protecția copilului în cazul copiilor neînsoțiți și separați de familie sunt disponibile [aici](#) și [aici](#).

Cooperarea între autoritățile centrale

Vă informăm că funcționarea autorității centrale ucrainene desemnate în temeiul **Convenției de la Haga din 1996 privind protecția copiilor** este afectată și poate fi limitată temporar din cauza crizelor actuale.

În situațiile privind cooperarea dintre autoritățile centrale ale statelor membre (de exemplu, atunci când un copil care a fost plasat într-un stat membru are frați sau surori în alt stat membru), s-ar putea aplica articolele 55 și 56 din [Regulamentul Bruxelles Ila](#) [1] sau articolele 80 și 82 din [Regulamentul Bruxelles Iib](#).

În ceea ce privește asistenții maternali, informațiile publicate pe portalul e-justiție furnizate de statele membre cu privire la modul în care se aplică procedura de plasament transfrontalier, inclusiv familiile substitutive, ar putea fi, de asemenea, utile și pot fi consultate [aici](#).

Pentru o mai bună înțelegere a modului de aplicare a Regulamentului Bruxelles Ila sau a Regulamentului Bruxelles Iib, ghidurile practice, disponibile [aici](#), sunt instrumente utile.

Cum poate fi de folos Rețeaua judiciară europeană în materie civilă și comercială (RJE în materie civilă)?

RJE în materie civilă oferă sprijin pentru punerea în aplicare a instrumentelor UE în materie de justiție civilă în practica juridică de zi cu zi. Pe lângă autoritatea centrală, punctul de contact RJE din țara dumneavoastră vă poate ajuta dacă aveți o problemă specifică într-un caz transfrontalier. De exemplu, punctul dumneavoastră de contact poate să solicite informații cu privire la stadiul actual al unei cereri, să ajute două instanțe să intre în contact sau să găsească datele de contact ale unei autorități competente dintr-un alt stat membru al UE.

[Mai multe informații despre RJE și despre modul în care poate fi de folos aceasta](#)

[Cum pot găsi punctul național de contact](#)

Linkuri utile

Informații privind legislația ucraineană

[Informații privind legislația ucraineană în ceea ce privește protecția copilului și minorii neînsoțiți](#) (217 Kb)

[Apel din partea prim-ministrului Ucrainei cu privire la interzicerea adopției interstatale a copiilor ucraineni](#) (92 Kb)

[Întrebări și răspunsuri privind dreptul familiei din Ucraina](#) (320 KB)

[Formular multilingv online pentru copiii ucraineni care călătoresc și locuiesc în Uniunea Europeană](#). În acest formular părinții ucraineni sau reprezentanții legali ai unui copil care călătorește în Uniunea Europeană pot declara cine este responsabil de deplasarea cu copilul și/sau de exercitarea răspunderii părintești față de copil.

Autoritățile centrale:

[Regulamentul Bruxelles Ila](#)

[Regulamentul Bruxelles Iib](#)

[Convenția de la Haga din 1996 privind protecția copilului](#)

[Notă de informare din partea HCCH privind copiii lipsiți de mediul lor familial din cauza conflictului armat din Ucraina](#)

[Secțiunea privind protecția copilului de pe pagina web a HCCH](#)

[Aplicarea Convenției de la Haga din 1996 privind protecția copilului în cazul copiilor neînsoțiți și separați de familie](#)

[Raport explicativ privind Convenția de la Haga din 1996 privind protecția copilului](#)

Publicațiile RJE (inclusiv ghidurile practice privind aplicarea Regulamentelor Bruxelles Ila și Bruxelles Iib) sunt disponibile [aici](#).

[Instrument practic pentru tutori: Protecția temporară pentru copiii neînsoțiți care fug din Ucraina](#)

Comunicarea Comisiei Europene:

[Primirea persoanelor care fug din calea războiului din Ucraina – pregătirea Europei pentru a răspunde nevoilor acestora](#)

[Protecția copiilor migranți](#)

[Informații referitoare la Directiva privind protecția temporară](#)

[1] La 1 august 2022, Regulamentul Bruxelles Ila a fost înlocuit de Regulamentul Bruxelles Iib, dar Regulamentul Bruxelles Ila continuă să se aplice în cazul procedurilor inițiate înainte de 1 august 2022.

[2] În conformitate cu articolul 2 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles Ila și cu articolul 2 alineatul (2) din Regulamentul Bruxelles Iib, termenul de „instanță judecătorească” se referă la toate autoritățile din statele membre competente în materiile care intră sub incidența domeniului de aplicare al celor două regulamente.

[3] Aceste două regulamente nu se aplică Danemarcei, care aplică normele similare privind competența din Convenția de la Haga din 1996 privind protecția copiilor.

[4] Pentru interpretarea noțiunii de „reședință obișnuită”, a se vedea, de exemplu, hotărârile CJUE în cauzele C-523/07, C-497/10 PPU, C-376/14 PPU, C-111/17 PPU, C-512/17 și C-393/18 PPU.

Ultima actualizare: 01/02/2023

Această pagină este administrată de Comisia Europeană. Informațiile de pe această pagină nu reflectă în mod necesar poziția oficială a Comisiei Europene. Comisia nu își asumă nici o răspundere în legătură cu oricare din informațiile sau datele conținute în prezentul document sau la care acesta face referire. Vă rugăm să consultați avizul juridic în legătură cu normele privind drepturile de autor în cazul paginilor de internet ale Comunității Europene.